

Utlåtande 2008:115 RI (Dnr 303-376/2008)

Införande av omedelbart torskstopp och enbart köpa in fiskar med grönt ljus samt ta fram en policy för den kommunala upphandlingen av fisk i Stockholms stad
Motion av Yvonne Ruwaida (mp) (2008:7)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2008:7) av Yvonne Ruwaida (mp) om införande av omedelbart torskstopp och enbart köpa in fiskar med grönt ljus samt ta fram en policy för den kommunala upphandlingen av fisk i Stockholms stad anses besvarad med detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Yvonne Ruwaida (mp) föreslår i motion (2008:7) att staden ska införa ett omedelbart stopp för köp av torsk inom stadens olika verksamheter. Därtill föreslår motionären att staden framöver endast ska köpa in fiskar med s.k. grönt ljus samt ta fram en policy för kommande upphandlingar av fisk i Stockholms stad.

Enligt motionären bör staden också ta fram en egen fiskpolicy, som baserar sig på att den fisk som köps in ska ha grönt ljus enligt WWF:s fiskeguide, och där fisk med gult och rött ljus inte ska köpas in.

Beredning

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret konstaterar att det inom givna kvoter är lagligt att fiska torsk (och andra fiskar). Det är därför inte rimligt med ett förbud att köpa in just torsk för stadens verksamheter. Kontoret avstyrker framtagande av en fiskpolicy. Kriterier för upphandling av fisk/fiskprodukter, måste ges en utformning som gör det möjligt att utforma kraven flexibelt och icke-diskriminerande, då det inte går att förutsäga hur fiskbestånd, fiskemetoder, certifieringsarbete etc. utvecklas.

Äldrenämnden anser att en vägledning till bra val av fisk vid upphandling är MSC-märkning (Marine Stewardship Council), som är en internationell certifiering av fisk och skaldjur. Vidare anser nämnden att hänsyn bör tas till WWF:s fiskguide, *bästa val av fisk*. Genom att följa ovanstående instanser anser nämnden att en särskild policy för fisk inte behövs.

Utbildningsnämnden anser att staden med dess nämnder och styrelser i egenskap av upphandlande myndigheter i första hand bör använda sig av befintliga styrdokument såsom Stockholms miljöprogram 2008-2011 och Stockholms stads upphandlingspolicy för att styra inköp och upphandlingar mot en hållbar utveckling istället för att ta fram nya policydokument. Nu gällande lagstiftning, miljöprogrammet och upphandlingspolicyen ger enheterna möjlighet att ställa miljökrav i samband med inköp och upphandling av t.ex. livsmedel och som i detta fall fisk.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är positiv till att staden utformar en policy som kan underlätta vid valet av fiskinköp. Nämnden har inte något att invända mot att så snart som möjligt införa ett stopp för inköp av torsk. Nämnden har inga synpunkter på de olika miljömärkningarna, men anser att det förefaller rimligt att följa WWF:s fiskguide om märkning med grönt ljus.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att det behövs kraftiga åtgärder för att den biologiska mångfalden i våra hav skall bestå och för att inte utrotningshotade fiskarter helt skall försvinna. Överfiske och ohållbara fångstkvoter av torsk i Östersjön är sedan länge dokumenterade och riskerar att redan på mycket kort sikt helt slå ut denna näring i Östersjön. Mot denna bakgrund kan det behövas fler åtgärder än inköpsförbud för torsk för att rädda havsmiljön i Östersjön. Redan idag är torsk sällsynt varför den vanligaste ersättningsfisken för att täcka stadens behov är sej.

Södermalms stadsdelsnämnd konstaterar att staden har ett uttalat mål att öka den andel ekologiska livsmedel som konsumeras. En målsättning som nämnden anser är väl känd inom den decentraliserade inköpsorganisation som förvaltningen har.

Mina synpunkter

De val vi gör som konsumenter påverkar vår omvärld och självklart påverkar de val som Stockholms stad gör i egenskap av upphandlare också vår omvärld. För mig är det naturligt att prioritera ett mer miljövänligt alternativ framför ett

mindre miljövänligt. Detta innebär dock inte att jag anser att staden bör utöka sin redan i dag omfattande samling med policydokument med ett förbud eller en fiskpolicy. Kriterier för upphandling av fiskprodukter bör, som stadsledningskontoret påpekar, ges en utformning som gör det möjligt att utforma kraven flexibelt och icke-diskriminerande, då det inte går att förutsäga hur fiskbestånd, fiskemetoder, certifieringsarbete etc. utvecklas. Detta bör inte låsas fast i en särskild policy för fisk. Som utbildningsnämnden korrekt påpekar i sitt remissvar ger gällande lagstiftning, det av kommunfullmäktige antagna miljöprogrammet och upphandlingspolicyn de olika enheterna i staden möjlighet att ställa miljökrav i samband med inköp och upphandling av t.ex. livsmedel och som i detta fall fisk.

Stockholms stad, en kommun med över 40 000 anställda styrs effektivast genom målstyrning. De av kommunfullmäktige antagna målen är de som verksamheten ska arbeta för att nå. Genom denna målstyrning ges utrymme för nytänkande och kreativitet samt stimulerar eget ansvarstagande i syfte att nå måluppfyllelse. Varje avropande enhet inom Stockholms stad kan välja att inhandla fiskprodukter från den lista som uppdateras kontinuerligt av den centralupphandlade leverantören.

Leverantören, i detta fall Menigo Foodservice AB har på eget initiativ ställt utökade krav på sina underleverantörer gällande fiskprodukter. Kraven innebär bl.a. att produkterna ska kunna spåras till anläggning och tillverkningsomgång, att ursprung på ingående råvaror ska kunna spåras och att det så långt möjligt ska gå att säkerställa att fisk kommer från legalt fiske vad gäller kvoter, ursprung, redskap och storlek. Detta är mycket positivt och är något som också bör beaktas i kommande upphandling.

Bilagor

- Bilaga 1 Reservationer m.m.
- Bilaga 2 Motion (2008:7) av Yvonne Ruwaida om införande av omedelbart torkstopp och enbart köpa in fiskar med grönt ljus samt ta fram en policy för den kommunala upphandlingen av fisk i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anförä:

Det är beklagligt att moderaterna ännu en gång vägrar ta in fakta och fatta ett beslut som på ett stringent sätt skulle leda till att våra barn och barnbarn i framtiden har möjlighet att äta torsk och annan viltfångad fisk. Stockholm hade kunnat sälla sig till den skara av städer i Sverige som vågar ta miljöansvar för fiskbeståndet genom den kommunala upphandlingen. Stockholm stad köper in 55 ton torsk om året.

Borgarrådet Nordin hänvisar till leverantörens strävan att spåra fisken så att den härstammar från legala fiskekvoter. Det är på alla sätt otillräckligt, för att vissa så kallade legala kvoter är slaphänt satta och strider mot miljövard och uthålligt fiske, då fisken i många fall behöver längre tid på sig att återhämta sig än vad kvoterna medger.

De idag mest tillförlitliga riktlinjerna är WWF:s fiskguide som fokuserar på Marine Stewardship Council, MSC, och den svenska Krav-märkningen. Därför bör staden enbart köpa fiskar som får grönt ljus enligt WWF-guiden och fastställa det i en fiskpolicy. Vidare bör staden, som redan anförts i motionen, införa ett omedelbart torskstopp inte bara från Östersjön utan också från andra delar av världen där beståndet är hotat och behöver återhämta sig. Dessutom spelar torsken en viktig roll i systemekologin vad gäller algblooming, visar nya forskningsrön. Utan torsk får vi alltså svårare att njuta av vår Östersjökust då torskens roll i näringskedjan bidrar till att minska andelen växtplankton.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2008:7) av Yvonne Ruwaida (mp) om införande av omedelbart torskstopp och enbart köpa in fiskar med grönt ljus samt ta fram en policy för den kommunala upphandlingen av fisk i Stockholms stad anses besvarad med detta utlåtande.

Stockholm den 28 maj 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Malte Sigemalm, Abdo Goriya* och *Kersti Py Börjeson* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Yvonne Ruwaida (mp) föreslår i motion (2008:7) att staden ska införa ett omedelbart stopp för köp av torsk inom stadens olika verksamheter. Därtill föreslår motionären att staden framöver endast ska köpa in fiskar med s.k. grönt ljus samt ta fram en policy för kommande upphandlingar av fisk i Stockholms stad.

Yvonne Ruwaida menar att EU:s gemensamma fiskepolitik har misslyckats med att ta ansvar för ett hållbart fiskbestånd och att det därför är viktigt med nationella åtgärder. En sådan nationell åtgärd är att kommuner i den offentliga upphandlingen kan ställa krav på att det inte ska serveras fisk i skolor, äldreboenden m.fl. verksamheter. Motionären menar också att de lagliga fångstzonerna för torsk i Östersjön inte är hållbara och att torskbeståndet måste få en chans att återhämta sig.

Enligt motionären bör staden också ta fram en egen fiskpolicy, som baserar sig på att den fisk som köps in ska ha grönt ljus enligt WWF:s fiskeguide, och där fisk med gult och rött ljus inte ska köpas in. Motionären menar att vi ska fortsätta att äta fisk, men att staden som stor aktör kan ställa krav på att leverantörerna ska följa WWF:s kriterier och andra märkningar som håller sig inom ramen för dessa.

BEREDNING

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd samt Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 21 april 2008 är i huvudsak av följande lydelse

Inom stadens ramavtal för livsmedel (där huvudleverantör är Menigo Foodservice AB), kan samtliga enheter inom stadens verksamheter avropa djupfrost fisk i ren form samt beredda fiskprodukter och halvfabrikat (nedan benämns alla typer av fisk/fiskrätter som fiskprodukter). Det finns flera olika fisksorter representerade inom avtalet (den s.k. anbudslistan) och varje avropande enhet beslutar själv vilka produkter som ska köpas in till den egna verksamheten. Anbudslistan gällande fiskprodukter uppdateras fyra ggr/år.

Under år 2007 köpte Stockholms stads enheter totalt ca 267 ton fiskprodukter, varav ca 55 ton var eller innehöll torsk¹. Torskprodukter stod således för ca 20 procent av all fisk som köptes under 2007.

---

¹ Uppgifter från Menigo Foodservice AB, inkl. underleverantörer, genom Kommentus Gruppen AB

Nuvarande ramavtal, som upphandlats och förvaltas av Kommentus Gruppen AB för stadens räkning, löper ut 2008-12-31. En ny upphandling av livsmedel förbereds och kommer att påbörjas inom kort. Den genomförs i stadens egen regi av servicenämnden.

Med anledning av den debatt som under en tid pågått angående fiskbestånden, anger Menigo Foodservice AB att de på eget initiativ ställer utökade krav på sina underleverantörer, inklusive gällande fiskprodukter. Kraven innebär bl.a. att produkterna ska kunna spåras till anläggning och tillverkningsomgång, att ursprung på ingående råvaror ska kunna spåras och att det så långt möjligt ska gå att säkerställa att fisk kommer från legalt fiske vad gäller kvoter, ursprung, redskap och storlek. Dessa krav fanns inte med i underlaget inför upphandling av stadens nuvarande ramavtal. De nuvarande underleverantörerna uppger att de har möjlighet att spåra samtliga fiskprodukter tillbaka till fisksort och fångstområde. Detta anser stadsledningskontoret vara mycket positivt och är något som får beaktas i kommande upphandling.

När det gäller torsk, eller andra fiskar, anges för närvarande inga direkta rekommendationer från Fiskeriverket eller Naturvårdsverket. Utöver den miljömärkning som motionären anger, har även Miljöstylningsrådet, i bl.a. samarbete med Fiskeriverket och representanter för offentliga upphandlare, tagit fram en lista över de vanligaste fisksorterna som förekommer i samband med offentliga upphandlingar². Vissa mindre avvikelser avseende rekommendationerna finns mellan de olika organen.

Enligt uppgift från Naturvårdsverket är man inom forskningen överens om att torskbeståndet inom vissa områden är hotat. Dock är enligt uppgift den reella spårbarheten liten, då de fångstzoner som anges är mycket vidsträckta och kan innehålla områden där torskbeståndet inte bedöms som hotat, respektive där det enligt Fiskeriverkets mätningar och bedömning anses vara hotat. Enligt Naturvårdsverket ligger svårigheten i möjligheten att kontrollera och följa upp var fångsten de facto gjorts.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det inom givna kvoter är lagligt att fiska torsk (och andra fiskar). Det är därför inte rimligt med ett förbud att köpa in just torsk för stadens verksamheter.

Kontoret avstyrker framtagande av en fiskpolicy. Kriterier för upphandling av fisk/fiskprodukter, måste ges en utformning som gör det möjligt att utforma kraven flexibelt och icke-diskriminerande, då det inte går att förutsäga hur fiskbestånd, fiskemetoder, certifieringsarbete etc utvecklas. Detta går inte att låsa fast i en policy.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade den 15 april 2008 att överlämna äldreförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Eivor Karlsson (mp) och Margareta Johansson (v), bilaga 1.

---

² Miljöstylningsrådets upphandlingskriterier för Fisk och skaldjur, bilaga 1: Fisklista, 2007-11-16

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 mars 2008 är i huvudsak av följande lydelse.

Inom stadsdelsförvaltningarna kan inköp av livsmedel ske genom att stadsdelsnämnderna gemensamt upphandlade ramavtal. I avtalen anges att EU-regler, svensk livsmedelslagstiftning med föreskrifter och allmänna tillämpningsföreskrifter ska följas. Då äldreförvaltningen inte har ett direkt ansvar för den upphandling som sker av livsmedel i staden kan förvaltningen endast indirekt påverka livsmedelsval. Förvaltningen kan dock genom sin kostkompetens vara rådgivande och stödjande vid upphandling av mat och måltider.

Fisk är en viktig del av vår kost inte minst för att fisk är rik på protein, värdefulla vitaminer och spårelement. Livsmedelsverket rekommenderar tre mål fisk i veckan. Valet av fisk för konsumtion försvåras av att olika områden är eller har varit utsatta för miljöföroreningar, vissa sjöar har svartlistats och råd om konsumtion av en del arter har av Livsmedelsverket avrått helt eller begränsats. Det som ytterligare komplicerar val av fisk för konsumtion är att vissa arter idag kommer från överfiskade bestånd och/eller är fångade eller odlade på ett sätt där de skadar andra marina arter eller miljön.

För att möjliggöra bra val av fisk anser förvaltningen att lokala och nationella miljömål ska följas vid livsmedelsupphandling. Stockholms stad upphandlar en ansevärd mängd livsmedel varför de val staden gör bidrar till hur stor matens miljöpåverkan blir. Genom att välja miljömärkta produkter skapas förutsättningar för hållbar utveckling.

En vägledning till bra val av fisk vid upphandling är MSC-märkning (marine Stewardship Council), som är en internationell certifiering av fisk och skaldjur. MSC-märkningen står för ett hållbart fiske. Märkningen garanterar vidare att det inte fiskas för mycket av vissa arter. Vidare anser förvaltningen att hänsyn bör tas till WWF:s fiskguide, *bästa val av fisk*. WWF har i sin guide listat förslag på bästa val av fisk och även listat vilka fisksorter som bör undvikas. Genom att följa ovanstående instanser anser förvaltningen att en särskild policy för fisk inte behövs.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade den 17 april 2008 att överlämna och återropa utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (s), ledamöterna Per Olsson (mp) och Inger Stark (v), *bilaga 1*

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2008 är i huvudsak av följande lydelse

Förvaltningen har förståelse för de synpunkter som framförs i motionen beträffande hotet om att östersjötorsken riskerar utfiskning om inte torskbeståndet ges en chans till återhämtning och att konsekvenserna för den biologiska mångfalden riskerar att rubbas när fiskbestånden förändras.

Förvaltningen anser dock i nuläget att staden med dess nämnder och styrelser i egenskap av upphandlande myndigheter i första hand bör använda sig av befintliga styrdokument såsom Stockholms miljöprogram 2008-2011 och Stockholms stads upphandlingspolicy för att styra inköp och upphandlingar mot en hållbar utveckling istället för att ta fram nya policydokument. Nu gällande lagstiftning, miljöprogrammet och upphandlingspolicy ger enheterna möjlighet att ställa miljökrav i samband med inköp och upphandling av t.ex. livsmedel och som i detta fall fisk.

Enligt miljöprogrammet ska andelen ekologiska livsmedel som köps in uppgå till minst 15 % och motsvarande gäller även vid upphandling av entreprenad av färdiga måltider till skolor, förskolor, äldreomsorg m.m. Med ekologiska livsmedel avses livsmedel märkta med KRAV, EU:s jordbruksmärke, MSC eller Demeter alternativt andra miljömärkningar som uppfyller motsvarande miljökrav. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen av detta mål.

I enlighet med stadens upphandlingspolicy är det också fullt möjligt att ställa krav på miljöhänsyn vid upphandlingar inom olika områden för att uppnå målen i stadens miljöprogram. Inom ramen för upphandlingspolicy beslutar varje upphandlande enhet själv om hur miljökrav ska utformas i de upphandlingar enheten ansvarar för. Enheterna gör därmed sin egen slutliga bedömning där miljökravet är ett av flera kriterier såsom kvalitet, ekonomi och uppföljningsbarhet. Dessa måste vägas mot varandra i samband med inköp eller en upphandling. Enligt lagen om offentlig upphandling (LOU)³ är det heller ingenting som hindrar en upphandlande myndighet att ställa miljömässiga krav i en upphandling så länge dessa är relevanta.

Stadens styrdokument ska vara styrande för verksamheterna och behöver möjligen kommuniceras och följas upp på ett tydligare sätt än vad som idag kanske är fallet för att nå beslutade mål.

Tilläggsas kan att Miljöstyrningsrådet⁴ (MSR) på uppdrag av regeringen har tagit fram upphandlingskriterier med förslag på miljökrav som kan ställas vid upphandling av t.ex. livsmedel. För fisk och skaldjur har MSR tagit fram särskilda upphandlingskriterier som avser vildfångad eller odlad fisk samt för färska eller frysta skaldjur⁵. En viktig utgångspunkt för MSR:s kriterier är att de ska främja fisk från hållbara bestånd och bidra till en ökad användning av mer miljöanpassade fiske- och odlingsmetoder. Kriterierna syftar också till att ge upphandlare och leverantörer vägledning beträffande relevanta miljökrav som kan ställas när det gäller upphandling av ovanstående livsmedel.

---

³ SFS 2007:1091

⁴ Miljöstyrningsrådet www.msr.se ägs av stat och näringsliv genom Miljödepartementet, Svenskt Näringsliv och Sveriges Kommuner och Landsting.

⁵ Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier för fisk och skaldjur, version 1.3 2007-11-16

Upphandlingskriterierna innehåller bl.a. produktens spårbarhet, miljöanpassad fiskemetod och akvakultur samt att produkterna ska uppfylla kriterierna för MSC eller KRAV (vildfångad fisk) respektive KRAV/DEBIO (odlad fisk) eller likvärdig märkning. Kriterierna åtföljs av en särskild Fisklista som har tagits fram i samarbete med SIK (Institutet för Livsmedel och Bioteknik AB), Fiskeriverket, Världsnaturfonden WWF, Svensk Fisk samt representanter från offentliga upphandlare och fiskbranschen. Fisklistan omfattar i huvudsak fisk som efterfrågas och upphandlas inom offentlig sektor och ger rekommendationer om vilka fisk- och skaldjursarter man helt bör avstå från eller undvika att köpa in. Rekommendationen till kommunerna vad gäller torsk från Östersjön, Nordsjön Skagerack och Kattegatt uppmanar till försiktighet/avstå. Däremot är torsk från Barents hav och Norra Stilla Havet KRAV- och MSC-certifierad⁶ och anses därmed vara godkänd.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 3 april 2008 att som svar på remissen överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2008 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att allt fler medborgare blir medvetna om de problem som uppstår i samband med utfiskning och andra miljöaspekter, som påverkar tillgången på fisk och kvalitén på den. Olika organisationer har ibland differentierade uppfattningar om vad konsumenterna bör ta hänsyn till inför valet av inköp av fisk, vilket inte underlättar för beställaren. De olika synpunkterna som framkommer i media etc kan göra det svårt för inköpare av fisk att ta ställning i frågan. Förvaltningen ställer sig därför positiv till att staden utformar en policy som kan underlätta vid valet av fiskinköp. Förvaltningen har heller inte något att invända mot att så snart som möjligt införa ett stopp för inköp av torsk.

Staden har centrala upphandlingsavtal med olika leverantörer. I samband med förnyad upphandling föreslås att miljömärkning av fisk ska gälla och ingå som en del i kravspecifikationen. Det bör alltså redan i avtalen framgå vilken miljömärkning som ska gälla angående fisk. Förvaltningen har inga synpunkter på de olika miljömärkningarna, men anser att det förefaller rimligt att följa WWF:s diskguide om märkning med grönt ljus.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 18 mars 2008 att överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

---

⁶ KRAV = Kontrollföreningen för ekologisk produktion, MSC = Marine Stewardship Council

Reservation anfördes av ledamöterna Abdo Goriya (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s), Ornina Younan (s) och tjänstgörande ersättaren Azad Hassan (s), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 mars 2008 är i huvudsak av följande lydelse

Människans påverkan på världshaven är ett globalt problem, som kräver att länder enas om ett gemensamt förhållningssätt till alla hav. Bättre kunskap om havens ekosystem och fördjupad samverkan mellan grannländer för att kontrollera tjuvfiske, tillåtna fiskekvoter och hotade fiskarter är nödvändigt för att inte världshaven skall bli utfiskade på ännu fler arter.

Livsmedelsnäringen har ett stort ansvar att granska och utveckla enhetliga miljömärkningssystem, som underlättar för konsumenter och upphandlare att välja bort hotade fiskarter. Idag finns ett flertal olika miljöcertifieringssystem för att kravmärka livsmedelsprodukter men inte något enhetligt system för att kravmärka fiskprodukter. Ett för Östersjölänternas gemensamt fiske- och miljöcertifieringssystem är därför viktigt ta fram för att långsiktigt förbättra miljön i Östersjön.

Förvaltnings anser att det behövs kraftiga åtgärder för att den biologiska mångfalden i våra hav skall bestå och för att inte utrotningshotade fiskarter helt skall försvunna. Överfiske och ohållbara fångstkvoter av torsk i Östersjön är sedan länge dokumenterade och riskerar att redan på mycket kort sikt helt slå ut denna näring i Östersjön. Mot denna bakgrund kan det behövas fler åtgärder än inköpsförbud för torsk för att rädda havsmiljön i Östersjön. Redan idag är torsk sällsynt varför den vanligaste ersättningsfisken för att täcka stadens behov är sej.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade den 27 mars 2008 att överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) till förmån för eget förslag enligt *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Pia Toremar (c), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2008 är i huvudsak av följande lydelse.

Inköp av livsmedel inom stadsdelsförvaltningen sker genom för stadsdelsnämnderna gemensamt upphandlade ramavtal. I dessa avtal anges bl.a. att leverantörer ”ska följa EU-regler, svensk livsmedelslagstiftning med föreskrifter, följdbestämmelser och

allmänna tillämpningsföreskrifter gällande livsmedlens beskaffenhet och hantering samt förvaring, förpackning, transporter och märkning.”

Stadsdelsförvaltningen tar inte ställning till remissens förslag om en särskild fiskpolicy, men konstaterar att staden har ett uttalat mål att öka den andel ekologiska livsmedel som konsumeras. En målsättning som förvaltningen menar är väl känd inom den decentraliserade inköpsorganisation som förvaltningen har.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Eivor Karlsson (mp) och Margareta Johansson (v), då de föreslog att:

Äldrenämnden beslutar bifalla motionen samt anföra följande

Människan har ett stort ansvar för att djurarter utrotas. Det är vi själva som kan stoppa denna negativa utveckling. Stockholms stad kan inte påverka allt. Men när det gäller torsk och andra hotade fiskarter kan staden medverka aktivt och positivt genom att inte köpa hotade fiskarter. Någon enklare åtgärd för att minska ett utrotningshot torde vara svår att finna.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (s), ledamöterna Per Olsson (mp) och Inger Stark (v) mot nämndens beslut till förmån för eget förslag:

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut, och
2. istället styrka motionärens yrkande, och
3. därutöver anföra

Självklart måste Stockholms stad ta sitt ansvar för sin påverkan på miljön, både vad gäller klimatet och den biologiska mångfalden. Skolan är genom skolmältiden en stor konsument av råvaror. Skolmaten är enormt viktig för elevernas välbefinnande och resultat. Självklar ska den mat som staden serverar sina unga vara nyttig och hållbart producerad. Det är nyttigt att äta fisk, det ska vi självklart också erbjuda i skolan, men Stockholm stad är en så stor aktör att man kan ställa krav på leverantörerna att de ska följa kriterierna i WWF:s guide och de märkningar som håller sig inom ramen för dessa kriterier.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamöterna Abdo Goriya (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s), Ornina Younan (s) och tjänstgörande ersättaren Azad Hassan (s) enligt följande.

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat bifall till motionen:

Idag köper Stockholm stad in torsk. Det bör omedelbart upphöra med tanke på torskbeståndets utsatta position. Staden bör ta fram en egen fiskepolicy, som baserar sig på

att staden ställer krav att fisken ska ha grönt ljus av WWF. Fisk som har rött och gult ljus ska inte köpas in av staden.

De miljömärkningar som finns idag är MSC, Marine Stewardship Council, samt KRAV. Helt nytt är märkningssystemet Närfiskat, ett initiativ från fiskbranschen med stöd av Fiskeriverket. Det är bra att dessa miljömärkningssystem utvecklas så att det blir lättare för konsumenter och upphandlare. Åtta kommuner på västkusten har redan beslutat att inte servera torsk på skolor, daghem och äldreboende. Torsken har ersatts av mer miljövänliga fiskarter. Detta är inte en särskilt komplicerad insats. Torsken kan enkelt ersättas av hoki, sej och kummel som alla står på Världsnaturfondens rekommendationslistor.

Världsnaturfonden menar att den drastiska minskningen av vissa fiskarter, som till exempel torsken och den blåfenade tonfisken, innebär ett omfattande ekologiskt hot. Om en art minskar kraftigt rubbas hela det finstämda ekologiska samspelet mellan olika arter.

Som stadsdelsförvaltningen påpekar i sina synpunkter är den biologiska mångfalden en global fråga och det kan behövas fler åtgärder än ett stopp av inköp av torsk i Stockholms stad för att rädda havsmiljön i Östersjön. Men ett inköpsstopp i staden är en god början, och med det visar staden ett gott exempel också för andra aktörer, företag och enskilda konsumenter.

Stadsdelsförvaltningen efterlyser ett mer enhetligt system för märkningen. Desto viktigare är det att staden, som föreslås i motionen, arbetar fram en egen fiskepolicy för inköpen. Stockholms stad är en så stor aktör att man kan ställa krav på leverantörerna att de ska följa kriterierna i WWF:s guide.

Vi föreslår att nämnden beslutar

- att yrka bifall för motionen, med ovanstående motivering

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Jan Forsell m.fl. (s) samt ledamöterna Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) till förmån för eget förslag enligt följande:

att föreslå kommunfullmäktige att ställa sig bakom motion gällande införande av torskstopp m.m.

att Södermalms Stadsdelsnämnd beslutar införa stopp för inköp av torsk inom sina verksamhetsområden

att därutöver anför följande

Stockholm som stad och varumärke står internationellt för en stark miljöprofil, inte minst i vattenfrågor. Stockholm är därtill en av de största städerna vid Östersjön och har därmed ett särskilt ansvar att vidta de åtgärder som staden kan för att värna detta hav. Upphandlingsinstrumentet är Stockholms stads främsta verktyg i detta sammanhang och bör därmed aktivt användas. En av de mest akuta hoten för Östersjön handlar

om att torsken håller på att utrotas. Även andra fiskarter i detta och andra hav är starkt hotade.

Ett stopp för att köpa in torsk till Stockholms skolor, förskolor och omsorgsboenden - skulle förutom att ha ett symboliskt och pedagogiskt värde, också direkt minska trycket på de hotade fiskbestånden

Därför anser Södermalms stadsdelsnämnd att kommunfullmäktige ställer sig bakom Yvonne Ruwaidas motion om att inköpen av torsk inom Stockholms stad omedelbart stoppas, samt att fullmäktige beslutar ta fram en fiskpolicy i syfte att Stockholms stad i framtiden enbart ska köpa in av Världsnaturfondens grönlistad fisk.

Ersätтарыtrande gjordes av Pia Toremar (c), enligt följande.

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag röstat enligt förvaltningens förslag.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:7

- 2008:7**   **Motion av Yvonne Ruwaida (mp) om införande av omedelbart torskstopp och enbart köpa in fiskar med grönt ljus samt ta fram en policy för den kommunala upphandlingen av fisk i Stockholms stad**
Dnr 303-376/2008

EU:s gemensamma fiskepolitik har misslyckats med att ta ansvar för ett hållbart fiskebestånd och därför är det viktigt med nationella åtgärder. En del i de nationella åtgärderna är att kommunerna i sin offentliga upphandling kan ställa krav på att kommunen inte ska servera utrotningshotad fisk i skolor, förskolor, äldreboenden och annan kommunal verksamhet.

Idag finns det så kallade lagliga fångstzoner för torsk i Östersjön, men de är inte hållbara. Vi måste ge torskbeståndet en chans att återhämta sig om vi vill att våra barn ska ha en chans att äta torsk och annan utrotningshotad fisk i framtiden. Vi kan inte heller bedöma konsekvenserna för den biologiska mångfalden när många fiskbeståndet förändras.

Idag köper Stockholms stad in torsk. Det bör omedelbart upphöra med tanke på torskbeståndets utsatta position.

Staden bör ta fram en egen fiskepolicy, som baserar sig på att staden ställer krav att fisken ska ha grönt ljus av WWF. Fisk som har rött och gult ljus ska inte köpas in av staden.

De miljömärkningar som finns idag är MSC, Marine Stewardship Council, samt KRAV. Helt nytt är märkningssystemet Närfiskat, ett initiativ från fiskbranschen med stöd av Fiskeriverket. Det är bra att dessa miljömärkningssystem utvecklas så att det blir lättare för konsumenter och upphandlare.

Det är nyttigt att äta fisk, det ska vi fortsätta med, men Stockholms stad är en så stor aktör att man kan ställa krav på leverantörerna att de ska följa kriterierna i WWF:s guide och de märkningar som håller sig inom ramen för dessa kriterier.

Mot denna bakgrund yrkar jag att kommunfullmäktige beslutar att

1. staden inför ett omedelbart torskstopp, inte bara från Östersjön utan också från andra delar av världen då torskbeståndet är hotat och all fisk som köps in ska vara märkt med grönt ljus, enligt WWF:s fiskguide
2. ta fram en fiskpolicy att i framtiden enbart köpa grönlistad fisk utifrån WWF:s fiskeguide.

Stockholm den 8 februari 2008

Yvonne Ruwaida